

**مجموعه قوانین، مقررات و آیین‌نامه‌های
مرتبط با سوانح طبیعی
در حوادث غیرمترقبه کشور**

مؤلفین:

کیومرث محمدی

مهرانگیز رضایی چمانی

عنوان و نام پدیدآور: مجموعه قوانین، مقررات و آیین‌نامه‌های مرتبط با سوانح طبیعی و حوادث غیرمترقبه کشور

مولفین: کیومرث محمدپور، مهرانگیز رضایی چمانی.

مشخصات نشر: تهران: هورمزد، ۱۳۹۶.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۶۶۵-۴۳-۴

موضوع: بلاهای طبیعی - قوانین و مقررات - ایران

رده بندی دیویی : ۳۶۳/۳۴۰۹۵۵ :

ردیفی سنگره : KMHT۰۳۷/۱۲۸ ۱۳۹۶ :

شمار کتابشناسی ملی: ۴۱۵۶۹۶۲

عنوان: مجموعه قوانین، مقررات و آیین‌نامه‌های مرتبط با سوانح طبیعی و

حوادث غیرمترقبه کشور

نویسندگان: کیومرث محمدپور

مهرانگیز رضایی چمانی

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۶۶۵-۴۳-۴

انتشارات: هورمزد

سال چاپ: ۱۳۹۶، نوبت چاپ اول

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

نشانی: میدان انقلاب، خیابان جمالزاده جنوبی، نرسیده به پل، پلاک ۷۸ واحد ۱۹ و ۱۷

تلفن: ۶۶۱۲۳۳۱۰، ۶۶۱۲۵۱۲۶

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۱۱
مقدمه.....	۱۳
فصل اول: امداد و نجات.....	۱۵
سنگین از حوادث غیرمترقبه طبیعی از دیدگاه قرآن و احادیث.....	۱۷
وقوع سال از نگاه قرآن.....	۱۷
وقوع زلزله از نگاه قرآن.....	۱۷
وقوع خشکسالی از نگاه قرآن.....	۱۸
سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران در مورد «پیشگیری و کاهش خطرات ناشی از سوانح طبیعی و حوادث غیرمترقبه».....	۱۹
قانون تشکیل سازمان دفاع غیرنظامی.....	۲۲
آیین‌نامه اجرایی قانون اصلاح قانون سازمان دفاع غیرنظامی کشور مربوط به وظایف و.....	۲۳
قانون اصلاح قانون سازمان دفاع غیرنظامی کشور.....	۲۸
قانون تشکیل سازمان مدیریت بحران کشور.....	۲۹
آیین‌نامه اجرایی قانون تشکیل سازمان مدیریت بحران کشور.....	۴۰
قانون تمدید مدت اجرای آزمایشی قانون تشکیل سازمان مدیریت بحران کشور.....	۵۶
قانون اساسنامه جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران.....	۵۷
قانون اصلاح موادی از قانون اساسنامه جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران.....	۶۷
قانون اصلاح ماده (۲۰) قانون اساسنامه جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران.....	۶۹
قانون اصلاح موادی از اساسنامه جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران.....	۷۰
قانون اصلاح مواد (۷) و (۱۰) اصلاحی اساسنامه جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران.....	۷۶
طرح جامع امداد و نجات کشور.....	۷۸
آیین‌نامه ستاد پیشگیری و مدیریت بحران در حوادث طبیعی و سوانح غیرمترقبه.....	۱۰۴

قانون تشکیل کمیته ملی کاهش اثرات بلایای طبیعی ۱۰۸

آیین نامه اجرایی ماده واحد قانون تشکیل کمیته ملی کاهش اثرات بلایای طبیعی ۱۱۰
تعیین استانداردهای مرتبط به عنوان نماینده ویژه رئیس جمهور در مورد بروز حوادث غیرمترقبه
طبیعی مهم از قبیل زلزله، سیل، طوفان، آتش سوزی وسیع و نظایر آن در هر یک از استان های
کشور ۱۱۵

طرح تعیین وظایف و اختیارات استانداران و فرمانداران و نحوه عزل و نصب آنان ۱۱۷

فصل دوم سیل ۱۱۹

قانون پیشگیرانه مبارزه با خطرات سیل ۱۲۱
آیین نامه کمیسیون فنی موضوع تبصره ۲ ماده یک قانون پیشگیری و مبارزه با خطرات سیل
..... ۱۲۴

قانون واگذاری ساختمان های در رابطه با سیل و زلزله در مناطق مختلف کشور احداث شده یا
می شود ۱۲۶

آیین نامه شرایط واگذاری زمین به موجب دگان از جریان سیل کشور ۱۲۷
تصویب نامه در خصوص استمهال تسهیلات جاری اشخاص حقیقی و حقوقی که در اثر سیل
استان های گلستان و خراسان خسارت دیده اند ۱۲۹

آیین نامه مربوط به بستر و حریم رودخانه ها، انهار، مسیل ها، مرداب ها، برکه های طبیعی و
شبکه های آبرسانی، آبیاری و زهکشی ۱۳۴

اصلاح آیین نامه مربوط به بستر و حریم رودخانه ها، انهار، مسیل ها، مرداب ها، برکه های طبیعی و
شبکه های آبرسانی، آبیاری و زهکشی ۱۴۱

رای شماره ۱۷۹-۱۳۷۹/۵/۲۳ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری در خصوص اصلاح آیین نامه
نحوه تعیین حد بستر و حریم رودخانه ها و انهار و مسیل ها و مرداب ها و برکه های طبیعی ... ۱۴۳

فصل سوم خشک سالی ۱۴۷

قانون پیشگیری از عوارض ناشی از خشک سالی و جبران خسارات ۱۴۹

قانون اصلاح قانون پیشگیری از عوارض ناشی از خشک سالی و جبران خسارات ۱۵۲

آیین نامه اجرایی قانون جبران خسارات و پیشگیری عوارض ناشی از خشک سالی ۱۵۴

آیین نامه اجرایی قانون جبران و پیشگیری عوارض ناشی از خشک سالی ۱۶۱

اصلاح آیین‌نامه اجرایی قانون جبران خسارات و پیشگیری عوارض ناشی از خشک‌سالی	۱۶۳
تشکیل ستاد مقابله با بحران خشک‌سالی	۱۶۴
لغو تصویب‌نامه تشکیل ستاد مقابله با بحران خشک‌سالی	۱۶۷
تصویب‌نامه در خصوص مقابله با بحران ناشی از ادامه روند خشک‌سالی در استان‌ها	۱۶۸
تبصره ماده ۶ مصوبه مجلس شورای اسلامی در خصوص نحوه صدور اسناد مالکیت املاکی که اسناد ثبتی آن‌ها در اثر جنگ یا حوادث غیرمترقبه ... از بین رفته‌اند	۱۷۱
افزایش وزیر پست و تلگراف و تلفن به ترکیب اعضای ستاد مرکزی مقابله با بحران خشک‌سالی	۱۷۲

فصل چهارم پدافند غیر عامل ۱۷۳

سیاست‌های کلی نظام پدافند غیر عامل	۱۷۵
تصویب‌نامه در خصوص تعیین اعضای کمیته‌دائمی پدافند غیر عامل کشور	۱۷۷
اساسنامه سازمان پدافند غیر عامل کشور ستاد کل نیروهای مسلح	۱۷۸
بخش‌هایی از قانون برنامه پنجم توسعه مرتبط	۱۸۸

فصل پنجم ساختمان و مسکن ۱۹۳

اساسنامه بنیاد مسکن انقلاب اسلامی	۱۹۵
آیین‌نامه اجرایی قانون اساسنامه بنیاد مسکن انقلاب اسلامی	۲۰۰
آیین‌نامه اجرایی تهیه و تصویب طرح‌های هادی روستایی در اساسنامه	۲۰۶
قانون نظام‌مهندسی و کنترل ساختمان	۲۱۳
آیین‌نامه اجرایی قانون نظام‌مهندسی و کنترل ساختمان	۲۳۳
آیین‌نامه اجرایی ماده (۳۳) قانون نظام‌مهندسی و کنترل ساختمان	۲۹۲
آیین‌نامه اجرایی ماده ۲۷ قانون نظام‌مهندسی و کنترل ساختمان	۳۰۴
آیین‌نامه طرح ساختمان در برابر زلزله	۳۰۸
آیین‌نامه مقاوم‌سازی ساختمان‌ها در برابر زلزله	۳۱۰
آیین‌نامه تشکیل کمیسیون ایمنی راه‌های کشور	۳۱۴

فصل ششم سایر قوانین مرتبط ۳۱۷

- بخش‌هایی از قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مرتبط با مدیریت بحران ۳۱۹
- بخش‌هایی از قانون برنامه ششم توسعه، مرتبط با مدیریت بحران ۳۲۲
- تشکیل ستاد راهبری بازسازی بم و تعیین اعضای ستاد یادشده به عنوان نمایندگان ویژه رئیس‌جمهور برای امور مربوط به برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی، هدایت عملیات اجرایی و نظارت بر امر بازسازی منطقه زلزله‌زده شهرستان بم ۳۴۴
- قانون تسريع در بازسازی مناطق آسیب‌دیده در اثر حوادث غیرمترقبه ۳۴۸
- رچه سندای برای کاهش خطرپذیری سوانح ۲۰۱۵-۲۰۳۰ ۳۵۲
- قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در مرکز آسیایی کاهش بلایا (ADRC) ۳۹۵
- قانون تشکيل شورى عالي اقيانوس‌شناسى کشور ۴۰۲
- قانون اجراء تأسیسات اداى کل هواشناسى ۴۰۴
- آیین‌نامه اجرایی انیس و سعالت سازمان‌های مردم‌نهاد ۴۰۶
- قانون حفاظت و بهره‌بردارى جنگل‌ها و مراتع ۴۲۰
- قانون حفاظت و بهسازی محیط‌زیست ۴۵۰
- قانون توزیع عادلانه آب ۴۵۷
- قانون حمایت از احیاء، بهسازی و نوسازی بافت‌های فرسوده و ناکارآمد شهری ۴۷۶
- قانون تشکيل وزارت جهاد کشاورزى (ماده ۱۰) ۴۸۲
- آیین‌نامه اجرایی حمل‌ونقل جاده‌ای مواد خطرناک ۴۸۳
- اصلاح آیین‌نامه اجرایی حمل‌ونقل جاده‌ای مواد خطرناک ۴۹۸
- قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا ۵۰۰
- آیین‌نامه اجرایی قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا ۵۱۱
- آیین‌نامه اجرایی تبصره ماده (۶) قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا ۵۱۵
- آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۰) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت ۵۲۲
- قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت ۵۲۶
- قانون تأمین منابع مالی برای جبران خسارات ناشی از خشک‌سالی و یاسرم‌زدگی ۵۷۹
- انتخاب یکی از معاونان کلیه دستگاه‌های اجرایی به عنوان نماینده ویژه در امر مدیریت بحران بدون هرگونه تغییر ساختار و افزایش نیروی انسانی ۵۸۱

فصل هفتم اصول قانون اساسی و نیروهای مسلح ۵۸۳

اساسنامه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ۵۸۵

قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران ۵۸۶

اختیارات اصل ۱۲۷ قانون اساسی ۵۸۷

اختیارات اصل ۱۳۸ قانون اساسی ۵۸۷

اصل ۱۴۷ قانون اساسی ۵۸۸

قانون شهرداری ها (بند ۱۴ ماده ۵۵) ۵۸۸

فصل هشتم ضوابط ۵۸۹

شرح وظایف و آئین نامه داخلی کارگروه تخصصی ارتباطات و فناوری اطلاعات با مسئولیت وزارت

ارتباطات و فناوری اطلاعات ۵۹۱

شرح وظایف آیین نامه حلی کارگروه بهداشت و درمان با مسئولیت وزارت بهداشت، درمان و

آموزش پزشکی ۶۰۳

شرح وظایف و آئین نامه داخلی کارگروه تخصصی خشک سالی، سرمازدگی و مخاطرات بخش

کشاورزی با مسئولیت وزارت جهاد کشاورزی ۶۲۰

شرح وظایف و آیین نامه کارگروه تخصصی سس و آل، شریان های حیاتی، بلایای جوی و طوفان با

مسئولیت وزارت راه و شهرسازی ۶۳۲

شرح وظایف و آئین نامه داخلی کارگروه تخصصی تشکلهای مردمی با مسئولیت معاونت امور

اجتماعی و فرهنگی وزارت کشور ۶۴۴

شرح وظایف کارگروه تخصصی بیمه، باز توانی، باز سازی، تأمین و توزیع آب، آوار برداری

ساختمان ها، آتش نشانی، مواد خطرناک و انتقال و تدفین متوفیان با مسئولیت وزارت کشور و

ریاست معاون هماهنگی امور عمرانی و رئیس سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور ۶۶۱

شرح وظایف کارگروه تخصصی امنیت و انتظامات با مسئولیت معاون امنیتی و انتظامی وزارت

کشور ۶۷۱

شرح وظایف و آیین نامه کارگروه تخصصی امور سیل و مخاطرات دریایی، برق، آب و فاضلاب با

مسئولیت وزارت نیرو ۶۸۱

شرح وظایف و آئین نامه داخلی کارگروه تخصصی تأمین سوخت و مواد نفتی با مسئولیت وزارت نفت

..... ۶۹۹

- شرح وظایف و آئین نامه داخلی کارگروه مخاطرات زلزله، لغزش لایه های زمین، ابنیه، ساختمان و شهرسازی با مسئولیت وزارت راه و شهرسازی (مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن) ۷۱۳
- شرح وظایف و آئین نامه داخلی کارگروه تخصصی تأمین مسکن با مسئولیت بنیاد مسکن ... ۷۲۴
- شرح وظایف و آئین نامه داخلی کارگروه تخصصی مخاطرات زیست محیطی با مسئولیت سازمان حفاظت محیط زیست کشور ۷۳۳
- شرح وظایف و آئین نامه داخلی کارگروه تخصصی آموزش و اطلاع رسانی با مسئولیت سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران ۷۴۲
- شرح وظایف و آئین نامه داخلی کارگروه تخصصی امداد و نجات و آموزش همگانی با مسئولیت جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران ۷۵۶
- فهرست قواعد و دستاویز ۷۷۵

پیشگفتار

یکی از اصول اساسی علم حقوق و قانون گذاری پیروی از قواعد و قوانینی است که در هر کشوری به اشکال متفاوت تعریف می شود که عمده بحث آن مصوبات پارلمان می باشد. قانون اساسی بالاترین منبع قانونی، پس از آن قانون عادی مصوب مجلس و قوانین اجرایی واداری مصوب دولت قرار دارند. این تقسیم بندی در تمام کشورها به همین صورت کلی باقی نمانده و بسیاری از مقتضیات خاص حقوقی آن کشور این سلسله مراتب را با تغییراتی مواجه کرده است. وجود فرامین رهبری به عنوان منتهی والا در سلسله مراتب قوانین در کنار قانون اساسی یکی از مشخصات نظام حقوقی کنونی ایران است. اصل ۵۷ قانون اساسی که مقام معظم رهبری را امام امت و ولایت مطلقه دانسته و ایشان را ناظر بر عملکرد سه قوه و از آن جمله قوه قانون گذار دانسته، اصل ۱۱۰ که صلاحیت صدور فرمان در برخی موضوعات و از آن جمله معضلات نظام را به اختلاف بین قوا را به رهبری اعطا کرده است شاهد این مدعا هستند.

صاحب نظران حقوق اساسی اصول قانون اساسی را به دو دست اصول برتر و اصول تغییر پذیر و یا به عبارت دیگر اصول محکم و اصول متناهی تقسیم می کنند. لذا باید گفت که اصول مربوط به اسلامی بودن نظام و ولایت فقیه جزو اصول محکم، برتر و لایتغیر است. طبق این اصول برتر، فرامین رهبری حتی در سطح بالاتر از سایر اصول قانون اساسی قرار گرفته است. در این رابطه می توان اذعان نمود که قانون اساسی بالاترین جایگاه قانونی است. سایر قوانین باید مطابق با آن تصویب شوند.

قانون اساسی، در اصول خود این موضوع را از قلم نینداخته و شورای نگهبان را به منظور محافظت و نگاهبانی از شرع و اصول قانون اساسی تأسیس کرده است. در این رابطه شورای نگهبان را رکنی قانونی برای نظارت بر تطبیق قوانین با شرع و

قانون اساسی می‌توان مطرح نمود که این نهاد تضمین‌کننده اولویت و برتری قانون اساسی بر سایر قوانین است؛ بنابراین شورای نگهبان در این خصوص قوانین را ارزیابی می‌کند تا مغایرتی با شرع و قانون اساسی نداشته باشند و اگر در مورد قانونی بین مجلس و شورای نگهبان اتفاق نظر نباشد. مجمع تشخیص مصلحت نظام وارد عمل می‌شود.

دو دسته از منابع حقوقی، قوانین عادی‌اند که مجموعه‌ای از قواعد و مقررات عام و کلی لازم‌الاجرائی هستند که توسط مرجع صلاحیت‌دار مقرر در قانون اساسی تدوین می‌شوند. قانون به معنای خاص کلمه در همه نظام‌های حقوقی دنیا مصوبات پارلمان را شامل می‌شود زمانی که در بحث سلسله‌مراتب قوانین از قانون عادی صحبت می‌آید، مصداق اصلی مصوبات پارلمان است.

سومین مرجع بررسی قوانین اداری و مصوبات دولت در این رابطه یکی از اصولی که در تصویب قوانین باید مد نظر باشد این است که در بسیاری از اوقات به تبیین اصول کلی اکتفا شده و تعیین مقررات اجرایی و جزئی به مجری قانون سپرده شود. آیین‌نامه‌ها، تصویب‌نامه‌ها، بخشنامه‌ها، دستورالعمل‌ها و مقرراتی از این دست یا اندکی تفاوت در معنا با این هدف از سوی قوه مجریه تصویب می‌شوند.

لذا در سلسله مراتب قوانین پس از قانون اساسی و قانون عادی، آیین‌نامه‌های اجرایی، قوانین و مصوبات دولتی هستند که علاوه بر ضرورت مطابقت آن‌ها با قوانین عادی، می‌بایست تعارضی با قوانین اساسی و احکام شریعت نداشته باشند.

اسماعیل نجار

تاریخ: ۱۳۹۶/۰۸/۲۰